

ÒMNIUM
LLENGUA CULTURA PAÍS

Canigó

FOCS DE
SANT JOAN

FLAMA DEL CANIGÓ

23 DE JUNY

FESTA NACIONAL
DELS PAÏSOS CATALANS

---

24 DE JUNY

www.flama.cat

PRESENTACIÓ

La **Flama del Canigó** és la festa d'encesa dels Focs de Sant Joan, símbol de la nostra identitat, una festa popular arrelada al llarg dels Països Catalans que té l'element del foc com a símbol preeminent. La tradició de les fogueres de Sant Joan és una celebració molt antiga, transmesa de generació en generació al llarg de molts segles, amb ella els primers pobladors de les nostres comarques festejaven la nit més curta de l'any, el solstici d'estiu. D'aquesta manera, s'han anat transformant aquelles celebracions prehistòriques en els Focs de Sant Joan actuals.

Les festes populars i tradicionals són una eina bàsica de cohesió i de construcció col·lectiva. Com a tals, les tradicions es van renovant i adaptant a les noves realitats socials i culturals. Davant els nous reptes socials que ens afecten, la cultura popular és una bona eina de transformació i de cohesió. Per això, volem donar un nou impuls a la Festa de Sant Joan dotant de més eines la Flama del Canigó per arrelar-la al màxim nombre de municipis i ciutats del país i fer-ne el referent nacional de la festa de Sant Joan.

Òmnium Cultural organitza la rebuda de la Flama del Canigó a Barcelona i els actes de lliurament d'aquesta al Parlament de Catalunya. A més, ofereix la tasca de coordinació i suport als diferents equips de foc de Tradicions i Costums. Això és, ajudar en la coordinació de les diferents rutes, en la realització de gestions administratives relatives a permisos i autoritzacions, a incorporar noves poblacions als itineraris, i a coordinar l'edició i distribució de material corporatiu. D'altra banda, Òmnium treballa per visualitzar als mitjans de comunicació totes les activitats relacionades amb la Flama del Canigó que mouen milers de persones cada any.

El dossier que us presentem inclou informacions sobre la Flama del Canigó, així com d'altres recursos pràctics per organitzar fogueres, especialment en aquelles poblacions on noves entitats, persones o institucions es plantegin dinamitzar la diada de Sant Joan arreu dels Països Catalans.

El dossier s'estructura de la següent manera:

LA FLAMA DEL CANIGÓ

RECURSOS PRÀCTICS PER ORGANITZAR UNA FOGUERA
CONSELLS I RECOMANACIONS

ANNEX I. PRINCIPALS RUTES I CENTRES DE REPARTIMENT

ANNEX II. LA FLAMA DEL CANIGÓ, UNA MICA D'HISTÒRIA

**Per a més informació, podeu dirigir-vos
al nostre web flama.cat o per correu electrònic
flamacanigo@omnium.cat**

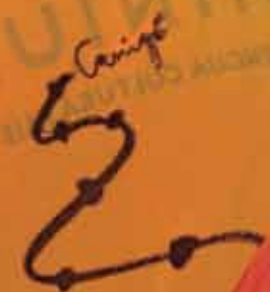

ÒMNIUM

LLENGUA CULTURA PAÍS

MUIMMÓ

ÒMNIUM

LLENGUA CULTURA

1.- LA FLAMA DEL CANIGÓ

El foc de la Flama del Canigó resta al Museu de la Casa Pairal de Perpinyà durant tot l'any, fins que cada 22 de juny es pren la Flama i es puja fins al Canigó. Des del seu cim, i a partir de les dotze de la nit, es distribueix entre les persones presents i inicia el seu itinerari per encendre les fogueres de Sant Joan a centenars de poblacions.

La Flama del Canigó arriba als diferents pobles i es mostra pels carrers amb l'objectiu de donar a conèixer que comença la Nit de Sant Joan. Aquesta arribada es fa de les més diverses maneres, ja sigui en cotxe, en bicicleta, a peu o fins i tot en llagut, i de la mà de diversitat d'entitats, tant de l'àmbit esportiu, excursionista i cultural com veïnal. Són els anomenats equips de foc.

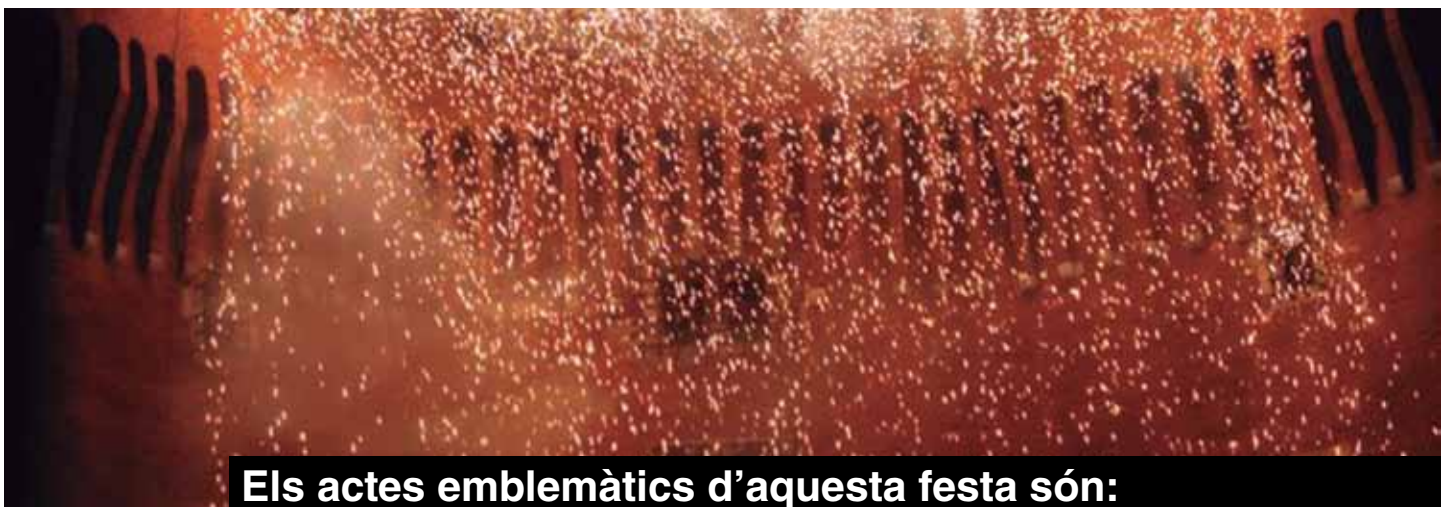
En aquest sentit, existeixen un seguit de rutes principals, així com poblacions que exerceixen de centres de repartiment. En parlar de rutes principals, ens referim a aquells equips de foc que transporten la Flama des del Canigó (o d'altres indrets) a la seva població, escampant-la tot sovint en nous itineraris. En parlar de centres de repartiment, ens referim a poblacions on d'altres poblacions properes s'acosten a recollir la Flama del Canigó.

Cada població organitza la rebuda de la Flama a la seva manera, però compartint uns elements comuns:

La Flama és l'essència d'aquesta celebració. Arriba a les poblacions en torxes o quinqués, i es diposita en gresols abans d'encendre les respectives fogueres. S'apaga en acabar-se la revetlla.

Anualment, una personalitat elabora un manifest, que anomenem missatge, que es llegirà a les poblacions on arribi la Flama just abans d'encendre la foguera. Aquest 2015, el missatge va a càrrec d'un històric dinamitzador de la Flama, Nemesi Solà.

Arribada la Flama, la foguera esdevé l'espai de trobada entre el veïnat on celebrar el solstici.

Els actes emblemàtics d'aquesta festa són:

■ APLEC DEL CANIGÓ

El cap de setmana previ a Sant Joan, excursionistes d'arreu dels Països Catalans porten els feixos de llenya que serviran per encendre la Flama de cara a la següent edició. És la imatge característica de la creu del cim del Canigó recoberta de feixos de llenya, amb una veta amb el nom de la població i l'entitat que l'ha dipositat.

No s'organitza cap acte en si, però el Refugi de Cortaletes (Taurinyà, Conflent) és el principal espai de trobada. Si s'hi vol fer nit, cal reservar plaça amb antelació; si no, pot fer-se acampada a l'exterior

Enguany (2015), aquest Aplec serà el 13-14 de juny, i cal una autorització per poder accedir en cotxe fins al peu del refugi.

■ REPARTIMENT DE LA FLAMA AL CIM DEL CANIGÓ

La nit del 22 al 23 de juny es reparteix al cim del Canigó la Flama que al llarg de tot l'any ha estat guardada al Castellet de Perpinyà. A partir de la mitjanit es baixa la Flama des del cim del Canigó, que pren diferents rutes que l'escamparan per tot el país. La nit següent es puja altra vegada al cim del Canigó, on s'encendran els feixos de llenya deixats el cap de setmana anterior. Aquesta trobada es coneix amb el nom de la Regeneració i finalitzarà amb la flama altra vegada al Castellet de Perpinyà fins al proper any.

(!) Cal demanar també autorització per accedir-hi amb cotxe.

■ RECEPCIÓ INSTITUCIONAL. PARLAMENT DE CATALUNYA

Cada any, el Parlament de Catalunya rep la Flama del Canigó de la mà dels equips de foc, com a acte de reconeixement institucional cap a aquesta celebració.

La Flama del Canigó és rebuda pels diferents consistoris municipals i altres organismes per allà on passa.

**Flama del Canigó
Focs de Sant Joan
Festa Nacional
dels Països Catalans**

A close-up photograph of a traditional torch. The torch is made of several vertical wooden sticks bound together with light-colored twine. At the top, a black ceramic or metal cap holds a single lit candle. A bright, yellow-orange flame is visible at the top of the candle. The background is a blurred flag with diagonal stripes of red and yellow, characteristic of the flag of Catalonia. The overall scene is brightly lit, suggesting an outdoor setting during the day.

2- RECURSOS PRÀCTICS PER ORGANITZAR UNA FOGUERA

2- RECURSOS PRÀCTICS PER ORGANITZAR UNA FOGUERA

Òmnium Cultural ofereix a persones, institucions i entitats, el seu suport per estendre la celebració de Sant Joan i la presència de la Flama del Canigó arreu dels Països Catalans, partint de l'experiència de desenes i desenes d'entitats al llarg de les darreres dècades.

A continuació, t'oferim una sèrie de recursos pràctics per organitzar una foguera de Sant Joan al teu poble o barri.

Els últims anys, ha augmentat la regulació per a fer fogueres a la via pública. Progressivament, els ajuntaments han establert normatives específiques que permetin encendre fogueres amb seguretat i previsió.

QUINS PASSOS HEU DE FER?

Posar-se en contacte amb l'Ajuntament i informar-se sobre els tràmits necessaris per organitzar una foguera. És imprescindible comptar amb l'autorització municipal que haurà de ser lliurada per escrit. Us recomanem portar-la a sobre el dia la revetlla de Sant Joan.

És necessari que us poseu en contacte amb l'ajuntament encara que vulgueu encendre la foguera en un terreny privat.

Per obtenir el permís, l'Ajuntament et demanarà que l'informis de la manera més detallada possible de diferents qüestions:

- Dades de la persona o entitat que demana l'autorització.
- És preferible registrar l'autorització a nom d'una entitat legalment constituïda. En el cas d'ajuntaments grans, com més coneguda sigui millor.
- Programa d'activitats i horaris previstos.
- Cal incloure si hi haurà sopar o actuacions, especialment si s'emprarà o no pirotècnia (actualment està molt regulada).
- Informació sobre la foguera.
- Cal explicar-ne les dimensions i el format: ubicació exacta sobre plànol, materials que es volen cremar, si es compta o no amb una base de sorra (per no fer malbé l'asfalt).
- A l'hora de proposar un lloc, cal tenir present que quedi a suficient distància de zones verdes, arbres, cablejat elèctric, vehicles o mobiliari urbà.

- Cal preveure el pas per a vehicles d'emergència.
- Assegurança de responsabilitat civil.
Any rere any, observem que cada vegada el món municipal és més estricte amb aquestes qüestions.
- Un cop feta la sol·licitud, l'Ajuntament hauria de donar-vos resposta al cap de poques setmanes. Us recomanem que us quedeu sempre una còpia de la instància que presenteu on hi consti la data de lliurament.
- Sigueu curosos en el moment de facilitar les vostres dades de contacte i informeu-vos bé dels tràmits administratius que seguirà la vostra sol·licitud.
- Si se us denegué el permís, teniu dret a demanar-ne els motius i de quina manera es podrien corregir
- Us recomanem que feu els tràmits amb l'Ajuntament amb prou antelació, especialment si és la primera vegada que voleu organitzar una revetlla.
- És necessari comptar amb una assegurança per fer una foguera. Si no en teniu cap de subscripta, intenteu fer xarxa amb alguna altra entitat que tingui alguna. També pot ser d'ajuda coordinar-vos amb l'Ajuntament perquè se'n faci càrrec.

COM ES FA UNA FOGUERA?

Per tal d'organitzar un foguera necessiteu:

- El permís de l'Ajuntament
- Fusta (mobles vells), un llit de sorra
- Equip de so, servei de neteja o tanques de seguretat (en funció de la revetlla)

(!) És possible que l'Ajuntament us pugui ajudar amb les fustes o la sorra i altres materials complementaris.

COM ARRIBA LA FLAMA DEL CANIGÓ AL MEU POBLE?

La Flama del Canigó va desdoblant-se en diferents itineraris des del cim del Canigó i a mesura que va avançant per diferents comarques. El més pràctic és que et posis en contacte amb entitats i poblacions més experimentades, que t'explicaran a quina hora arriba o passa la Flama del Canigó pel seu poble.

Al web www.omnium.cat/flama-del-canigo trobaràs tot d'informació d'interès, com les principals rutes, horaris o dades de contacte amb diferents entitats.

COM ANAR A CERCAR LA FLAMA AL CANIGÓ?

Al Canigó s'hi fan dos grans esdeveniments, l'Aplec (cap de setmana anterior a Sant Joan), i la recollida de la Flama (el dia 22 de juny). En tots dos casos, cal un permís per pujar en cotxe fins al peu del Refugi de Cortalets, ja que l'accés es regula per qüestions ambientals. La Gendarmeria en controla els accessos, o sigui que no és recomanable fer-se el despistat.

Al web www.flama.cat trobareu els formularis per poder-hi pujar. En qualsevol cas, cal tenir present que sempre es dóna prioritat als equips de foc que fan arribar la Flama del Canigó a diferents poblacions al llarg del seu camí de tornada cap a casa.

COM ACONSEGUIR EL MATERIAL DE SUPORT NECESSARI?

Al web www.flama.cat trobareu també un formulari de comandes de material. Proporcionem material gratuït (cartells, manifest, tríptics informatius) i altres de venda (torxes, quinqués, samarretes). També comptem amb banners i altres materials en format digital.

I si en teniu ganes, ens oferim per venir a fer xerrades de presentació sobre la Flama del Canigó!

QUIN ÉS EL PROTOCOL PER REBRE LA FLAMA DEL CANIGÓ?

L'arribada de la Flama se celebra de manera diferent segons la població, però si que existeixen alguns elements comuns:

Lectura del manifest, el missatge abans d'encendre la foguera

Portar la Flama a l'Ajuntament perquè la rebí institucionalment

Promocionar la imatge comuna de la Flama que es fa a tot el territori (www.flama.cat)

3.- CONSELLS I RECOMANACIONS

3.- CONSELLS I RECOMANACIONS

Us recordem algunes recomanacions de l'Administració catalana dins el marc de la campanya "Revetlles amb precaució":

INDICACIONS SOBRE FOGUERES

- Feu les fogueres en llocs que permetin el pas dels vehicles d'emergència, eviteu fer-les en zones amb vegetació seca o arbrat, i no les encengueu amb líquids inflamables.
- No feu fogueres enlloc sense autorització (cal sol·licitar el permís al municipi corresponent) i feu-les a més de 15 m de façanes i cotxes. Mai sota línies elèctriques.
- A les fogueres, no hi llanceu papers ni teixits, el vent els enlairaria i els podria portar lluny.
- No hi llanceu-hi bidons ni esprais, poden explotar.
- No hi cremeu pneumàtics ni plàstics, ja que provocarien molta contaminació

RECOMANACIONS SOBRE ÚS DE PIROTÈCNIA

- Assegureu-vos de comprar els productes pirotècnics en un establiment autoritzat.
- Enceneu cada article seguint estrictament les seves instruccions concretes.
- Utilitzeu mitjans segurs per encendre el material pirotècnic (metxes i similars). No talleu el tro final de les traques, ja que poden explotar amb violència.
- No encengueu petards dins de casa. En els llocs on es facin revetlles s'aconsella recollir la roba estesa i els tendals, i tancar portes i finestres.
- No us guardeu els petards a les butxaques.
- No subjecteu els petards amb les mans, i no els poseu prop de la cara o el cos.
- No llanceu coets a menys de 500 metres de zones boscoses ni en aglomeracions de persones.
- No poseu petards dins de totxanes o ampolles de vidre.
- No tireu els coets amb les mans ni amb la canya trencada, ja que podrien sortir en una direcció inesperada i explotar malament.
- No llanceu mai cap petard contra ningú, i si el petard no s'encén bé, no el toqueu fins al cap de mitja hora i remulleu-lo.

CONSELLS EN CAS DE CREMADES

- Apliqueu aigua fresca durant dos o tres minuts a la part afectada, cobriu-la amb una gasa o amb un drap net i aneu a un centre sanitari.
- No rebenteu les butllofes. No hi apliqueu pomades, cremes, ni cap tipus de desinfectant ni arrenqueu les restes de roba que hagin pogut quedar adherides. No utilitzeu cotó.
- Retireu del cos qualsevol objecte (anells, rellotges, cinturons, etc.) abans que la zona s'inflami.
- Si per qualsevol circumstància s'encenen els vestits, no correu, ja que revifareu les flames.
- Tireu-vos a terra i rodoleu per apagar les flames i evitar que es facin més virulentes.
- Tapeu-vos la cara amb les mans perquè les flames no us arribin a la cara i als cabells i perquè els gasos no us arribin als pulmons. Assegureu-vos que les flames s'han apagat abans de treure-us la roba i no us la tragueu mai pel cap.

ANNEX I. PRINCIPALS RUTES I CENTRES DE REPARTIMENT DE LA FLAMA DEL CANIGÓ

Destaquen diferents rutes i centres de repartiment amb molts anys de trajectòria, així com algunes activitats específiques de diferents poblacions. Adjuntem a continuació les més representatives, amb una nomenclatura que sovint no existeix com a tal.

Ruta d'Igualada: La comissió organitzadora, que supera les 25 edicions, fa arribar la Flama a la capital de l'Anoia a través de relleus a càrrec d'escolars igualadins i atletes de la ciutat. Fan arribar la Flama a desenes de poblacions d'arreu del recorregut de manera directa, en un model d'elevada organització interna i molt autosuficient.

D'aquesta ruta neix, entre d'altres, la subruta del Montserratí, comandada des d'Esparreguera.

Ruta de la Costa: De Perpinyà fins a Pals, aquesta ruta travessa els Pirineus passant pels pobles de l'Alt i el Baix Empordà. La conformen persones de banda i banda dels Pirineus.

Rutes d'Osona i Ripollès: Entitats d'Osona, agrupades sota la coordinació de Tradicat, es cuiden de fer arribar la Flama del Canigó des del cim a les comarques d'Osona o el Ripollès.

Compten amb diferents rutes i subrutes, de les quals editen un díptic propi. Les principals rutes són les del Moianès, la de Vic, la de Manlleu, la d'Osona Sud, la del Lluçanès, la de La Garrotxa-Cabrerès i la del Vallès Oriental. També cal destacar la del Coll d'Ares

Ruta de les Terres de Lleida: Entitats ciclistes de Bellpuig i Lleida són les encarregades de fer arribar la Flama a diferents poblacions dels Pirineus lleidatans i del pla de Lleida, amb una ruta en bicicleta que transcorre per Puigcerdà i la Seu d'Urgell abans de baixar per la Noguera en direcció a Lleida. Distribueix la Flama a desenes de poblacions al llarg del recorregut.

Paral·lelament, Mollerussa fa arribar la Flama al Pla d'Urgell des del Cim del Canigó en una cursa de relleus.

Ruta de Barcelona: Òmnium Cultural, de la mà de Tradicions i Costums, es cuida de fer arribar la Flama des del Canigó (Coll d'Ares concretament) fins a Barcelona i altres poblacions del Baix Llobregat o del Barcelonès Nord. Dins d'aquesta ruta, sorgeix l'itinerari (en cotxe) que farà arribar la Flama a Reus, Tortosa i Vinaròs, és a dir, a les comarques del Camp de Tarragona, de les Terres de l'Ebre i del País Valencià.

Ruta de l'Ebre: Aprofitant la Flama del Canigó que baixa fins al País Valencià, l'embarcador de l'Aldea és el lloc de sortida de la ruta marítima que remunta l'Ebre en llagut i que s'ha iniciat enguany de la mà d'un nou equip de foc vinculat a l'associació Camí de Sirga de Tivenys. Aquesta ha servit per fer arribar la Flama a noves poblacions de manera directa o indirecta.

Ruta d'Arenys de Mar: Al Maresme trobem diferents grups que acudeixen fins al Canigó a recollir la Flama i que després la distribueixen entre els pobles de la comarca. Per antiguitat, cal destacar l'equip de foc d'Arenys de Mar, que és també qui reparteix la Flama a la gent de Tradicions i Costums. També cal destacar el de Vilassar de Mar.

Esplugues: Des de fa molts anys, el grup de Tradicions i Costums d'Esplugues va a buscar la Flama al Canigó i la distribueix entre moltes poblacions del Baix Llobregat Sud.

Figueres, Vallgorguina, Sant Quirze del Vallès, Girona, l'Espluga de Francolí, Manlleu, Santpedor, Ripoll, Olot, Vinaròs, Sant Just Desvern o Sabadell són algunes de les poblacions que exerceixen de centres de repartiment a d'altres poblacions properes o que realitzen rebudes de destacada rellevància.

Una menció específica mereix Reus, que distribueix la Flama del Canigó a les comarques del Baix Camp, el Tarragonès, la Conca de Barberà, el Baix Penedès i el Priorat.

ANNEX II.- LA FLAMA DEL CANIGÓ: UNA MICA D'HISTÒRIA

L'any 1955 Francesc Pujades, vilatà d'Arles de Tec (Vallespir, Catalunya del Nord), portat pel seu entusiasme pel Canigó i inspirat pel poema de mossèn Cinto Verdaguer, tingué la iniciativa d'encendre els Focs de Sant Joan al cim d'aquesta muntanya i des d'allà repartir la seva Flama per totes les contrades de la nostra terra. S'iniciava així la renovació d'aquesta mil·lenària tradició; de nou les fogueres prenen un sentit col·lectiu.

L'any 1966 el foc creuà per primera vegada la duana. Eren èpoques ben difícils, sovint de clandestinitat. A poc a poc la xarxa es va anar estenent i el foc, escampat per tot el Principat, va arribar fins al País Valencià.

El 22 de juny, com cada any, un grup d'excursionistes del Cercle de Joves de Perpinyà va a buscar el foc que des de 1955 resta encès al Museu de la Casa Pairal de Perpinyà i la puguen al cim del Canigó; després de passar la nit vetllant la Flama, i a trenc d'alba, inicien el descens perquè la Flama arribi a tots els pobles i ciutats dels Països Catalans a temps d'encendre les fogueres de la nit de Sant Joan.

El diumenge abans de sant Joan se celebra l'Aplec del Canigó, trobada que té per finalitat pujar al cim del Canigó (2.784 metres) feixos de llenya portats per gent de les més diverses contrades del nostre país. Aquests feixos serviran per encendre la foguera que, la nit de sant Joan, cremarà dalt del cim, de la qual s'agafarà foc nou per ser retornat al Museu de la Casa Pairal de Perpinyà. La Flama del Canigó és rebuda pel Parlament de Catalunya, ajuntaments, consells comarcals i entitats culturals i esportives de tot el territori. Cal, doncs, que aquesta Flama del Canigó arribi i es mantingui arreu dels Països Catalans, i que aquest Foc de Sant Joan perduri com a símbol d'esperança i de germanor d'una comunitat que vol i necessita recuperar plenament el seu sentit de pàtria, socialment justa, políticament lliure, econòmicament pròspera i culturalment digna.

La simbologia dels Focs de Sant Joan i la Flama del Canigó

El foc ha estat sempre un símbol en la vida de l'home. Els pobladors primitius dels països mediterranis i europeus ja veneraven les forces de la natura, i amb elles principalment el sol i el foc, mitjançant cultes i celebracions. Precisament, una d'aquestes celebracions ancestrals ha estat transmesa de generació en generació, durant segles, i ha arribat fins avui, amb lleus canvis de simbolisme i dedicació. Es tracta de la celebració del solstici d'estiu, heretada dels primers pobladors de les nostres comarques, la qual consistia a festejar amb fogueres la nit més curta de l'any, és a dir, l'entrada en la seva època més càlida. Després d'uns quants segles, la celebració del solstici es transformà en els Focs de Sant Joan, una de les tradicions i uns dels costums més notables de la comunitat catalana.

El foc s'estén pels Països Catalans

Fa molts segles que aquesta celebració –la vetlla, matinada i dia de Sant Joan–, a base de fogueres o falles, abasta geogràficament totes les comarques dels Països Catalans, des de les Corberes, més enllà dels Pirineus, fins al sud del País Valencià, i des de les terres entrades a l'Aragó fins a les Illes del mar Balear.

Les pràctiques al voltant del foc

Aquesta diada ha donat lloc a un gran nombre de pràctiques i creences de caire màgic, que prenen vigència la nit i la matinada de Sant Joan: pactes; l'ús d'unes herbes determinades; dites; danses, cançons i versets; pràctiques al voltant del foc o damunt les seves cendres; peticions i desigs; invocacions i conjurs; l'ús d'una aigua concreta i de la rosada; menjars diversos –les coques i altres dolços-; vins i licors; ofrenes, cerimònies profanes i religioses com processons i comparses; oracions; aplecs; juguesques; i una gran diversitat de fogueres.

La celebració dels Focs de Sant Joan ha tingut de sempre un caràcter social, col·lectiu i cerimoniós; d'aquí ve que hagin mantingut la seva vigència i actualitat, enmig de les vicissituds del nostre poble al llarg de la seva història. Però el que ha salvat aquest i molts altres costums ha estat l'arrelament en moltes famílies, les quals han fet sobreviure multitud de costums, tot i les invasions i les prohibicions d'activitats col·lectives.

El foc al llarg de la història

Trobem ja tradicions ben arrelades amb l'arribada dels primers dominadors: els romans troben a les nostres terres comunitats amb vida urbana, alfabet, moneda i ús corrent del ferro, amb costums propis també i celebracions com la del solstici d'estiu, i inicien un procés de romanització que no es manifesta plenament fins a l'any 500 de la nostra era, en que són menys presents els costums del poble.

L'any 680, el Concili de Constantinoble decreta la prohibició de totes les pràctiques i supersticions paganes i, amb elles, els focs primitius del solstici d'estiu. El poble no va acatar, tanmateix, les ordres donades en aquest sentit i va continuar fent les seves fogueres. Aquesta tossuderia del poble va ser, precisament, el que va provocar la modificació del caire pagà de la festa per donar-li un sentit religiós.

L'any 717, quan la irrupció dels sarraïns per les nostres terres, als indrets on eren mal rebuts, aquests deixaven fer i practicar les creences i costums populars. Així és com els nostres focs van poder continuar celebrant-se, sovint amb la participació fins i tot dels mateixos sarraïns. Hi ha una cançó que encara es cantava als inicis del segle XX, i que diu que tots plegats celebren aquesta gran diada:

Lo dia de Sant Joan
 és dia d'alegria,
 fan festa els cristians
i els moros de moreria.

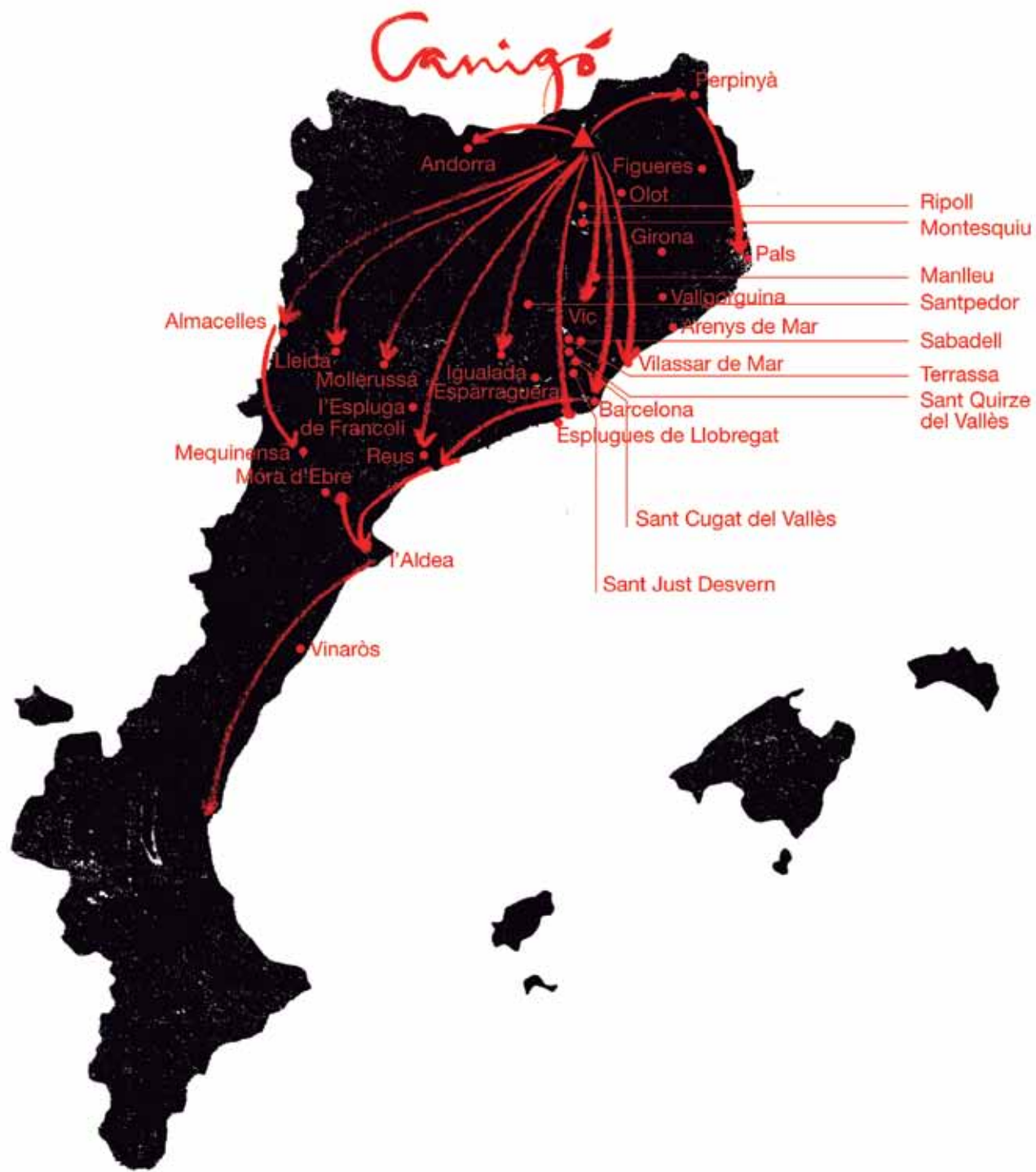
Durant l'edat mitjana, doncs, els Focs de Sant Joan continuen celebrant-se i els seus grans impulsors van ser els gremis. Amb la incorporació de la Catalunya Nord –els antics comtats de Rosselló i Cerdanya- a l'estat francès el 1659, els Focs de Sant Joan prenen el caire de senyal d'identitat catalana que han continuat mantenint fins al dia d'avui.

L'ocupació de la resta dels Països Catalans per les tropes francocastellanes de Felip V (1707 al País Valencià, 1714 al Principat i 1715 a les Illes) comporta, juntament amb l'abolició de les institucions d'autogovern i la prohibició de l'ús públic de la llengua, la marginació total de les nostres tradicions i els nostres costums; aquestes, doncs, són prohibides públicament, i amb elles tots els seus organitzadors. Una altra vegada els homes del camp salven no sols els costums relacionats amb els focs, sinó moltes més tradicions i costums.

El 1760, vuit homes representatius o regidors, com a delegats de les ciutats principals dels antics regnes de Catalunya, Aragó, Mallorca i València, presenten al rei Carles III el "Memorial de greuges". En la queixa exposen col·lectivament que molts funcionaris destacats en els anomenats regnes violaven els costums més lloables i les ordenances, i introduint cada cop més costums estrangers i perniciosos. Reclamaven també el dret de tornar a establir els gremis i d'aprovar-ne les ordenances. L'any següent, al Principat, el capità general marquès de la Mina començà a autoritzar les festes populars, i es van tornar a celebrar les falles o Focs de Sant Joan.

Amb l'entrada al segle XIX, s'inicia la recuperació, sobretot amb l'acció posterior de la Renaixença, i es produeix un retrobament entre el camp i les viles i ciutats a la recerca patriòtica de les arrels del nostre Poble. El 1885, mossèn Cinto Verdaguer canta els focs i els fallaires en el seu poema Canigó. Els focs són enaltits també per altres poetes nostres, com Maragall, Girbal i Jaume, Duran, Tortajada i Garcés, entre altres.

Amb l'Estatut d'autonomia, el 1933, excursionistes, estudiants i molts altres ciutadans donen sentit de comunitat als Focs de Sant Joan, i encenen fogueres a totes les viles i muntanyes de les nostres terres, com a senyal d'inici del retrobament d'una comunitat. Acabada, però, la Guerra d'Espanya, el 1939, torna a produir-se un replegament en tot el que ens identifica com a poble, i amb prou feines són permeses aquelles tradicions i costums que no portin problemes, és a dir, les més buides de contingut. Així, els Focs de Sant Joan es converteixen en l'ocasió anual de cremar fustots i trastos vells, i la revetlla, o bé es fa en la intimitat familiar, o bé resulta mancada de contingut cívic i cultural.

Per a més informació, podeu dirigir-vos

**al nostre web www.omnium.cat/flama-del-canigo
o per correu electrònic
flamacanigo@omnium.cat**

Vegeu Annex I. Rutes Principals

La instància per sol·licitar l'autorització es penja al web flama.cat al llarg del mes de maig, si bé els permisos depenen de les autoritats del Canigó Grand Site, que gestiona el massís del Canigó.